

На основу члана 69. Закона о заштити животне средине Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", број 135/04, 36/09, 72/2009-др. закон, 43/2011- Одлука УС, 14/2016, 76/2016, 95/2018 др. закон, 95/2018 – др. закон и 94/2024 - др. закон), члана 9. став 2., Закона о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр.36/09, 10/13 и 26/21 – др. закон), члана 7. став 1. Одлуке о Буџетском фонду за заштиту животне средине Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, бр.76/09 и 104/18), члана 2. и 72. Пословника о раду Градског већа Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, бр.1/13, 95/16, 98/16, 124/16, 144/16, 117/20 и 3/2025) и Програма коришћења средстава буџетског фонда за заштиту животне средине Града Ниша за 2025. годину („Службени лист Града Ниша“ бр. 25/2025), Градско веће Града Ниша на седници одржаној дана 01.04.2025. године, доноси

Програм мониторинга концентрације аерополена на територији града Ниша за 2025. годину

Основе Програма

Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр.36/09, 10/13 и 26/21- други закон), полен је окарактерисан као природни загађивач ваздуха.

Данас се врши идентификација полена за 24 биљне врсте (*леска, јова, тиса и чемпреси, брест, топола, јавор, врба, јасен, бреза, граб, платан, орах, храст, бор, конопља траве, липа, боквица, киселица, коприва, штирови, пелин, амброзија*). Концентрација полена у ваздуху зависи од локалне и регионалне вегетације, као и од метеоролошких услова.

Узорци из урбаних области разликују се од руралних. Бројна загађења у великим градовима доводе до отежавајућих околности код особа које су алергичне на полен (полен се везује за чађ, прашину и остале аерозагађиваче). Јединица локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности утврђених законом, обезбеђује мониторинг аерополена и обезбеђује финансијска средства за његову реализацију, у оквиру Програма мониторинга концентрације аерополена на територији града Ниша за 2025. годину (у даљем тексту: Програм)

Град Ниш је део система Аеропалинолошке националне мреже Републике Србије, коју успоставља Агенција за заштиту животне средине Републике Србије.

Циљ Програма

Мониторинг аерополена на територији града Ниша обезбеђује:

- континуирано праћење концентрације аерополена на територији града Ниша;
- формирање базе података аерополена за израду „календара полена“;
- редовно информисање јавности.

Реализација Програма

Мерење концентрације алергеног полена врши Институт за јавно здравље Ниш. Узроковање ваздуха врши се континуираном волуметријском методом (Hirst, 1952).

Почетак и завршетак полинације могу, из године у годину, да колебају, зависно од временских прилика. За нашу земљу је то период од месеца фебруара до првих дана новембра.

Програм обухвата следеће активности:

- недељни извештаји о стању и прогнози аерополена који садрже табелу са нумеричком стручном информацијом о стању алергеног аероплена;
- месечни извештаји са стручном информацијом о стању алергеног аерополена за протекли месец;
- израда годишњег „календара полена“;
- обавештавање јавности у случају прекорачења концентрација опасних по здравље људи, о локацији или подручју прекорачења, о врсти, времену почетка, трајању прекорачене концентрације, као и о могућим ефектима по здравље људи.

Мерно место и динамика мерења

Институт за јавно здравље Ниш поседује сопствену клопку “Lanzoni”, која се налази у оквиру Института.

Мерни интервали који се примењују за ову врсту праћења стања биолошких честица у ваздуху су дефинисани у Препорукама Интернационалне асоцијације аеробиолога (Jager et al., 1995). Сакупљање узорка се врши током периода од 01.02.2025. тј. од потписивања уговора, до 31.10.2025. године, свакодневно. Лабораторијска обрада и анализа узорка се врши једном недељно за протеклих седам дана. Концентрација полена се одређује за један дан, недељу, месец и годину, за сваку биљну врсту појединачно.

Након квалитативне и квантитативне лабораторијске анализе аерополена, нумерички резултати се изражавају као просечна дневна концентрација сваког од регистрованих типова полена тог дана у ваздуху, изражено као број поленових зрна по m^3 ваздуха.

Мерења обухватају три сезоне цветања:

- сезона цветања дрвећа - почиње почетком цветања леске и јове и траје од фебруара до почетка маја;
- сезона цветања трава - траје од маја до друге декаде јула. Поред трава овај период карактерише период цветања борова и липе и
- сезона цветања корова - траје од друге половине јула до новембра месеца.

Фазе реализације Програма

Реализација Програма обухвата три фазе:

I фаза – Доношење Програма од стране Градског већа Града Ниша;

II фаза – Избор стручне организације извршен у складу са чл. 12. Закона о јавним набавкама и Споразумом о сардњи на спровођењу пројекта Државног система за праћење концентрације алергеног полена у Републици Србији;

III фаза – Реализација Програма од стране стручне организације.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр.135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон, 43/11 – одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18 – др. Закон и - др. закон), у члану 69. и 70. утврђено је да јединица локалне самоуправе обезбеђује мониторинг животне средине и финансијска средства за обављање мониторинга на својој територији у складу са посебним законима.

Посебним Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр.36/09, 10/13 и 26/21 – др. закон) у члану 9. став 2. утврђено је да јединица локалне самоуправе обезбеђује мониторинг квалитета ваздуха у складу са условима које утврђује Влада Републике Србије, а у члану 3. став 1. тачка 9. истог закона полен је окарактерисан као природни загађивач ваздуха.

Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, бр.11/10, 75/10 и 63/13), у члану 7. став 5., утврђено је да надлежни органи могу пратити концентрације алергогеног полена.

Град Ниш, закључио је Споразум о сардњи на спровођењу пројекта Државног система за праћење концентрације алергеног полена у Републици Србији, између Министарства заштите животне средине Републике Србије и Института за јавно здравље Ниш, бр.489/2024-01, од 05.03.2024. године.

По препорукама Светске здравствене организације (WHO) врши се мониторинг најзначајних типова аероалергеног полена. Информисање јавности о концентрацији као и прогнози полена, за осетљиве особе представља првенствено превентивну меру за ефикасније лечење. У случају прекорачења концентрација опасних по здравље људи, јавност се обавештава о локацији или подручју прекорачења, о врсти, времену почетка, трајању прекорачене концентрације, као и о могућим ефектима по здравље људи.

Средства за реализацију овог Програма у износу од 1.000.000,00 динара, предвиђена су Одлуком о буџету Града Ниша за 2025. одину („Службени лист Града Ниша“, бр. 144/2024), из средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине Града Ниша, у Разделу 9 - Градска управа за имовину, привреду и заштиту животне средине, Глава 9.01- Градска управа за имовину, привреду и заштиту животне средине, Програм 6 - Заштита животне средине, Програмска активност 0401 - 0002 - Праћење квалитета елемената животне средине,

Функција 560 - Заштита животне средине неквалификована на другом месту, на позицији 310, од укупно намењене апропријације од 13.500.000,00 динара.

Програм мониторинга концентрације аерополена на територији града Ниша за 2025. годину, доноси Градско веће Града Ниша, а финансирање Програма одобрава Градоначелник Града Ниша.

Програм објавити у „Службеном листу Града Ниша“.

Број: 477-3/2025-03

У Нишу, 01.04.2025. године

ГРАДСКО ВЕЋЕ ГРАДА НИША

Председник

Драгослав Павловић